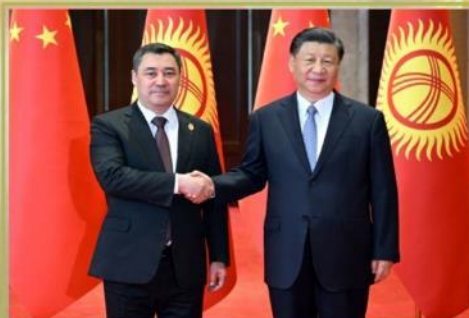

نیمه اول خرداد ۱۴۰۲

جامعه و فرهنگ قرقیزستان

شماره مسلسل: ۹۷

دوره جدید - شماره ۱۷

رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در قرقیزستان

رایزنی فرهنگی
سفارت جمهوری اسلامی ایران در قرقیزستان

دو هفته نامه جامعه و فرهنگ قرقیزستان

نشریه فارسی رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در قرقیزستان

مدیرمسئول و سرویراستار: ابوذر طوقانی

گردآوری و ترجمه مطالب: جاوید میرزایف

طراحی و صفحه آرایی: النورا نوسوبعلی یوا

نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.
درج مطالب در این نشریه الزاماً به معنی تأیید تام و تمام محتوای آنها نیست.

قرقیزستان، بیشکک، خیابان عشق آباد، شماره ۲۵

+۹۹۶۳۱۲۹۰۳۷۹۹

raizani.ir.kg@mail.ru

https://t.me/iran_culture_kg

https://www.instagram.com/iran_culture_kyrgyzstan/

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100083784185016>

https://www.youtube.com/channel/UCprdXoZpYgFENpOl_3Kmdlg

<https://ky.icro.ir/Bishkek>

درباره ماهنامه «جامعه و فرهنگ قرقیزستان»

شناخت و درک صحیح جامعه و فرهنگ کشورهای دیگر به ویژه کشورهای همسایه و پیرامون، پایه و اساس برقراری و توسعه روابط فرهنگی با آنهاست و بدون این شناخت، سیاستگذاری، برنامه ریزی و فعالیت فرهنگی بین المللی و منطقه ای اعتبار و اثربخشی مناسبی نخواهد داشت. توسعه صحیح روابط فرهنگی ایران و منطقه آسیای مرکزی (در اینجا قرقیزستان) نیز مستلزم دستیابی به درکی درست و مبتنی بر واقعیات عینی از جامعه و فرهنگ امروز این کشورها و مردمانی است که در این منطقه زندگی میکنند.

ارائه تصویری روشن و مبتنی بر عینیات از جامعه و فرهنگ آسیای مرکزی و تحولات، سیاست ها، برنامه ها و اقدامات مهم این کشورها در حوزه جامعه و فرهنگ می تواند ضمن کمک به تأمین اشراف خبری-اطلاعاتی نظام به مسائل و تحولات دینی فرهنگی منطقه و محیط بین الملل، مراکز و نهادهای تصمیم گیر در داخل کشور را در اتخاذ سیاست ها و راهبردهای بلندمدت و کوتاه مدت فرهنگی و تنظیم روابط فرهنگی بر اساس مختصات هر یک از کشورهای منطقه یاری نماید.

رایزنی فرهنگی سفارت ج.ا.ایران در جمهوری قرقیزستان با درک این مسئله و با وقوف بر اهمیت اطلاع رسانی درست و به موقع از تحولات و رویدادهای فرهنگی اجتماعی منطقه، تهیه و انتشار دوهفته نامه «جامعه و فرهنگ قرقیزستان» را از جمله برنامه های ثابت خود قرار داده است. حفظ و استمرار روند شکل گرفته و نهادینه شده برای تهیه و انتشار این نشریه، تنوع و غنای محتوای آن، در طول این سال ها به عنوان یک سیاست و خط مشی کلی از سوی نمایندگی فرهنگی دنبال شده است.

در سال پنجم (۱۴۰۲) انتشار این نشریه و در دوره جدید فعالیت رایزنی، تلاش می شود ارائه محتوای غنی، اخبار رویدادهای فرهنگی قرقیزستان و در موارد مقتضی ارائه تحلیل روند رویدادها و همزمان افزایش کیفیت طراحی و صفحه آرای بی بیش از پیش مورد توجه و اهتمام قرار گیرد. امید می رود خوانندگان مطالب این دوهفته نامه با ارائه نقطه نظرات و پیشنهادات ما را در ارتقای کیفیت و محتوای مطالب یاری نمایند.

ابوذر طوقانی

رایزن فرهنگی ج.ا.ایران در

بیشکک - قرقیزستان

فهرست مطالب این شماره:

- قرقیزستان منتظر ۱۰ میلیون گردشگر است ۵
- نقش شخصیت‌های مذهبی در مقابله با افراط‌گرایی و تروریسم ۷
- تمایل به افزایش فرقه‌های مذهبی ممنوعه در قرقیزستان ۱۰
- روز جهانی موزه: آمار و ارقام ۱۲
- دیدار مفتی قرقیزستان با سفیر مصر در قرقیزستان ۱۳
- اولین سفر دولتی صادر جباروف به چین ۱۴
- روز مادر: آمار و ارقام ۱۶
- مصاحبه صدیر جباروف در مورد سفر آقایف به قرقیزستان
و مصاحبه باقی‌یاف با خبرنگار سرشناس قرقیز ۱۷
- فعالیت‌های قرآنی در قرقیزستان ۱۹
- چرا انتخابات ترکیه برای آسیای مرکزی این قدر مهم بود؟ ۲۲

قرقیزستان منتظر ۱۰ میلیون گردشگر است

۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۲

کیریل ستپانیوک

قرقیزستان در حال ثبت رکورد در پذیرش مهمانان خارجی است. پیش‌بینی می‌شود امسال ۱۰ میلیون گردشگر از این کشور دیدن کنند. این رقم تقریباً دو برابر سال گذشته است و برای قرقیزستان یک رکورد خواهد بود. اکنون مقامات کشور توجه ویژه‌ای به ارتقای صنعت گردشگری دارند. این راهبرد با درک روشنی ساخته می‌شود که این صنعت باید به صورت یکپارچه توسعه یابد، نه به صورت هتل‌ها، رستوران‌ها، مکان‌های تفریحی و فروشگاه‌های متفرقه نیست. حوزه پذیرایی و خدمات‌رسانی به میهمانان باید مثل یک موجود زنده بتواند به سرعت و با کیفیت بالا به گردشگران زیادی با در نظر گرفتن ترجیحات و توانایی‌های مالی آنها سرویس دهد.

ایسپیک کول اصلی‌ترین جاذبه و مایه افتخار قرقیزستان است. سال‌ها است این مروارید کوهستانی مهمانان خارجی را جذب می‌کند. بنابراین، بزرگترین موج گردشگران از کشورهای دور و نزدیک در تابستان صورت می‌گیرد. در ساحل دریاچه هتل‌ها و استراحتگاه‌های زیادی از خانه‌های ساده تا شهرک‌های باشکوه برای مشتریان مختلف ساخته شده‌اند.

بخش خدمات نیز به طور مداوم در حال بهبود است. اگر قبلاً به گردشگران سفرهای گشت و گذار به دره‌ها پیشنهاد می‌شد، اکنون انتخاب مسیرها برای آشنایی با طبیعت، فرهنگ و سنت‌ها بسیار گسترده‌تر است، از شنا در چشمه‌های آب گرم و قمیزدرمانی گرفته تا صعود به قله‌ها و بیات در کمپ یورت. البته چیزی که نیاز به تبلیغات ندارد، غذاهای ماست، از پش‌بارماق و چوچوک ملی، پلو، مانتی و لگمان گرفته تا سوپ‌ها و فرنی‌ها.

اکنون پرواز مستقیم مسکو - تامچی راه‌اندازی شده است که در طول فصل توریستی تابستان Aeroflot سه بار در هفته در روزهای سه‌شنبه، پنج‌شنبه و شنبه آن را انجام می‌دهد و سن پترزبورگ شهر بعدی خواهد بود. موضوع پرواز مستقیم با چندین شهر بزرگ دیگر اورال و سیبری نیز در حال بررسی جدی است. طبق مشاهدات اپراتورهای تور، روس‌ها علاقه فزاینده‌ای به مناظر طبیعی و جاذبه‌های بی‌نظیر قرقیزستان نشان می‌دهند که در حال تبدیل شدن به یک نام تجاری قابل تشخیص و بسیار جذاب است.

اکنون بازسازی گسترده فرودگاه‌ها در سراسر قرقیزستان در حال انجام است که توسط صادر جباروف رئیس‌جمهور نظارت و کنترل می‌شود. وی در سفر اخیر خود به قاراقول تاکید کرد که حمل و نقل هوایی برای گردشگران ارجحیت بیشتری

دارد. شبکه توسعه یافته خطوط و میداین هوایی مدرن جریان گردشگران به کشور ما را چند برابر کرده و دسترسی به بازارهای گردشگری جهان را باز خواهد کرد.

رهبر کشور هنگام آشنایی با پروژه‌های توسعه گردشگری کوهستانی در استان ایسیک‌کول متذکر شد که تمام پروژه‌های در حال طراحی باید در جهت گسترش ظرفیت‌های گردشگری منطقه و کشور به طور کلی باشد. یکی از وظایف اصلی باید بهبود زیرساخت‌ها، تأمین امنیت گردشگری کوهستانی و ایجاد شرایط راحت برای تفریح باشد که امکان پذیرایی از مهمانان در تمام طول سال را می‌دهد.

امروزه دولت تلاش می‌کند که تعطیلات زمستانی در کوه‌های قرقیزستان مانند تفریحات تابستانی در سواحل مروارید این کشور محبوبیت داشته باشد. اولین قدم برای ایجاد چنین صنعت تفریحی باید پروژه خوشه کوهستانی در استان ایسیک‌کول باشد. بر اساس سند تصویب شده توسط نخست وزیر، تا سال ۲۰۲۸ یک منطقه اسکی با پنج پیست اسکی مدرن و هتل‌های مرفه برای گردشگران در منطقه ایجاد می‌شود.

همانطور که تجربه جهانی نشان می‌دهد، هر ابژه یک پیست اسکی حدود ۷۵۰ شغل ایجاد می‌کند. در عین حال پیش‌بینی می‌شود در صنایع مرتبط مانند کافه و رستوران، مسکن و خدمات اجتماعی، حوزه اجتماعی (بهداشت، آموزش، فرهنگ، تفریح) حدود ۲۰ هزار شغل اضافی ایجاد شود.

صنعت گردشگری در قرقیزستان در مراحل ابتدایی خود قرار دارد و به گفته کارشناسان، با رویکرد صحیح، در آینده قابل پیش‌بینی، سهم این بخش از اقتصاد در تولید ناخالص داخلی کشور می‌تواند افزایش چشمگیری داشته باشد و این امر منجر به کاهش نرخ بیکاری در مناطق، افزایش درآمد شهروندان و افزایش سطح زندگی خواهد شد. گردشگری در قرقیزستان، در کشوری با زیبایی‌های طبیعی منحصر به فرد، در حال تبدیل شدن به صنعتی است که وارد مسیر رشد و توسعه پایدار می‌شود.

منبع: سایت دولتی «خبر»

<https://kabar.kg/news/kyrgyzstan-gotovitsia-k-letnemu-tursezonu-v-respublike-zhdut-10-millionov-gostei/>

نقش شخصیت‌های مذهبی در مقابله با افراط‌گرایی و تروریسم

۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۲

آق‌مارال عظیم‌ووا، دانشجوی مقطع دکترای انستیتو دولت و حقوق فرهنگستان ملی علوم جمهوری قرقیزستان می‌گوید که علاقه روزافزون به دین دولت را به توجه به مسائل حمایت از هماهنگی دین و دولت وادار می‌کند. این کارشناس دیدگاه خود را درباره «نقش و جایگاه رهبران دینی در انجام فعالیت‌های آگاهی‌بخش برای مقابله با افراط‌گرایی و تروریسم» در کنفرانس «آسیای مرکزی: چالش‌های تروریسم و افراط‌گرایی بین‌المللی در چارچوب شکل‌گیری نظم نوین جهانی و مبانی قانون اساسی برای مقابله» به اشتراک گذاشت که توسط مرکز ابتکارات کارشناسی «Oi Ordo» با مشارکت انستیتو دولت و حقوق فرهنگستان ملی علوم جمهوری قرقیزستان و انجمن بین‌المللی کهنه‌سربازان نیروهای ویژه «آلفا» جمهوری قرقیزستان سازماندهی شد.

با توجه به روند سیاسی شدن مسائل مذهبی، فعالیت‌های جنبش‌های رادیکال، افراطی و تروریستی همچنان در حوزه توجه دقیق ساختارهای دولتی ذی‌صلاح باقی می‌ماند. یکی از جنبه‌های اصلی سیاست دولت، حفظ ویژگی‌های فرهنگی مردم قرقیزستان و جلوگیری از مظاهر رادیکالیسم، افراط‌گرایی و تروریسم است که تهدیدی برای شخصیت ملی و معنویت کشور است.

تبلیغ نفرت ملی، نژادی، مذهبی، جنسیتی و سایر برتری‌های اجتماعی، دعوت به تبعیض، دشمنی در قرقیزستان ممنوع است (بخش ۴ ماده ۳۲ قانون اساسی جمهوری قرقیزستان). ایجاد احزاب سیاسی با مبنای مذهبی و قومی و همچنین دنبال کردن اهداف سیاسی از سوی انجمن‌های مذهبی نیز مجاز نیست (بند ۳ قسمت ۳ ماده ۸ قانون اساسی جمهوری قرقیزستان).

مسائل سیاسی و مذهبی در قرقیزستان بیشتر از سایر ادیان با اسلام مرتبط است. این کشور در حال ایجاد یک سیاست داخلی در قبال دین مبتنی بر همکاری، درک متقابل و گفتگوی سازنده بین دولت و جامعه مذهبی است. بنابراین، لازم است مفهوم «آزادی مذهب» که نقش مهمی در زندگی معنوی شهروندان و روابط اجتماعی ایفا می‌کند، به وضوح از مفهوم «فعالیت‌های جنبش‌های رادیکال و افراطی» که به طور مستقل احکام دینی را تفسیر و مردم را به صفوف خود جذب و نفرت و خشونت و درگیری ایجاد می‌کند، تفکیک شود.

اجرای سیاست دولتی در حوزه دین به کمیسیون دولتی امور ادیان جمهوری قرقیزستان واگذار شده است و سند اصلی آن «مفهوم سیاست دولتی در حوزه دین برای سال‌های ۲۰۲۶-۲۰۲۱» و «برنامه اقدام برای اجرای مفهوم سیاست دولتی در حوزه دین برای سال‌های ۲۰۲۶-۲۰۲۲» است. در کمیسیون امور ادیان ۳۳۸۵ سازمان مذهبی به ثبت رسیده است که از این تعداد ۲۹۶۸ سازمان اسلامی، ۴۰۲ مسیحی، ۱۲ بهائی، ۱ یهودی و ۱ بودایی است.

رهبان سازمان‌های مذهبی در شورای ادیان قرقیزستان متحد شده‌اند که با حمایت کمیسیون امور ادیان ایجاد شده است. هدف اصلی این شورا تقویت گفتگوی بین ادیان از طریق ایجاد شرایط برای ارتباط بین نمایندگان جوامع مختلف مذهبی در کشور است. علاوه بر این، شورا از نمایندگان جوامع مذهبی دعوت می‌کند تا همکاری کنند و فعالیت‌هایی را برای تقویت هماهنگی بین ادیان انجام دهند، از جمله جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، میزگردها و کنفرانس‌ها. ۱۷ سازمان عضو شورا به دلیل صراحت و تمایل به تعامل بین خود و کمیسیون امور ادیان نمی‌توانند تهدیدی برای ارزش‌های سنتی، فرهنگی و مذهبی مردم قرقیزستان تلقی شوند. این حرف در مورد تمام سازمان‌های مذهبی که در کمیسیون امور ادیان ثبت شده‌اند، صدق می‌کند. برای قرقیزستان سازمان‌های ممنوعه افراطی و تروریستی مایه خطر و تهدید است. سوژه و موضوع فعالیت‌های افراطی و تروریستی افرادی هستند که در «فهرست تلفیقی تحریم‌های جمهوری قرقیزستان» گنجانده شده‌اند، فهرستی از اشخاص حقیقی و حقوقی، گروه‌ها و سازمان‌هایی که اطلاعاتی در مورد مشارکت آنها در فعالیت‌های تروریستی یا افراطی و تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی وجود دارد. تا تاریخ ۴ می ۲۰۲۳ این فهرست شامل ۱۱۴۷ فرد و ۲۲ سازمان ممنوعه افراطی و تروریستی بود.

برخی از عوامل داخلی که شرایط را برای ظهور تهدیدات افراطی و تروریستی فراهم می‌کنند، عبارتند از:

- ایجاد خط «تفرقه» در جامعه: دینداری و سکولاریسم، پایبندی به ارزش‌های مختلف که می‌تواند به عنوان یک خطر بالقوه عمل کند.
- افزایش مشکل بالقوه «برخورد نسل‌ها» به دلیل افزایش دینداری در میان جوانان و دیدگاه‌های الحادی نسل بزرگتر دیده می‌شود.
- تمایلات عدم تحمل نسبت به ترجیحات مذهبی، به ویژه در صورت تغییر مذهب. این در جوامع فشرده به شدت احساس می‌شود که منجر به انواع مختلف اعمال منفی نسبت به نوکیش‌ها می‌گردد.
- بی‌اعتمادی به نهادهای دولتی. تغییر نقش و درک نهادها و سازوکارهای دولتی در جامعه در نتیجه افزایش تدریجی و مداوم اهمیت نهادهای غیردولتی.

تضمین مسائل امنیت ملی ارتباط نزدیکی با اقدامات مقابله با افراط‌گرایی و تروریسم دارد و به دلیل تهدید موجود اقدامات تروریستی در سراسر جهان به یکی از وظایف کلیدی برای بسیاری از دولت‌ها تبدیل شده‌اند. دولت‌ها در چارچوب مبارزه با این تهدیدات اسناد راهبردی را تدوین می‌کنند که شامل اقداماتی برای جلوگیری و سرکوب فعالیت‌های افراطی و تروریستی است. نمونه‌ای از این فعالیت، برنامه کابینه وزیران جمهوری قرقیزستان برای مقابله با افراط‌گرایی و تروریسم برای سال‌های ۲۰۲۳-۲۰۲۷ است.

حوزه‌های کلیدی این برنامه شامل «پیشگیری از گسترش فعالیت‌های افراطی و تروریستی است که مجموعه‌ای از اقدامات قانونی، اقتصادی، اجتماعی، سازمانی، آموزشی، پرورشی، روشنگری و غیره است که توسط ارگان‌های دولتی و دولت‌های محلی از طریق همکاری با جامعه مدنی برای شناسایی، بررسی، پیشگیری و از بین بردن علل و شرایط مساعد برای ظهور و گسترش افراط‌گرایی و تروریسم انجام می‌شود».

بر اساس این سند: «انجام فعالیت‌های آموزشی و پرورشی برای پیشگیری از افراط‌گرایی و تروریسم باید سیستمی باشد و ویژگی‌های قومی، مذهبی، جنسیتی و سنی گروه‌های هدف و فرآیندهای مهاجرت داخلی و مکان‌های اقدامات پیشگیرانه را در نظر بگیرد».

مطالعه‌ای که در چارچوب ارزیابی نیازهای کمیسیون امور ادیان در سازماندهی فعالیت‌های اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخش انجام شد، نشان داد که شخصیت‌های مذهبی مستقیماً در جلسات پیشگیرانه برای جلوگیری از گسترش افکار و دیدگاه‌های رادیکال مشارکت دارند. این نیاز ناشی از تمایل دولت به گسترش اندیشه‌های اهمیت وفاق و تساهل مذهبی با مشارکت مستقیم جامعه دینی کشور است. در ادامه یافته‌های این مطالعه آمده است.

رهبران مذهبی در رصد و پایش وضعیت در سطح جامعه کمک می‌کنند و از طریق اقدامات زیر به شناسایی عناصر بالقوه خطرناک مساعدت می‌نمایند:

- رصد و پایش در میان اهل مسجد: رهبران مذهبی اولین کسانی هستند که متوجه تغییرات در رفتار یا باورهای اهل مسجد خود می‌شوند و می‌توانند با اهل مسجد گفتگو کنند، سؤال بدهند و عناصر بالقوه خطرناک را شناسایی کنند.
- کار اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی با اهل مسجد به منظور ابلاغ ارزش‌های دینی و هماهنگی بین ادیان و نیز مشارکت در فعالیت‌های پیشگیرانه مشترک در دانشگاه‌ها.
- همکاری با مقامات انتظامی از طریق ارائه اطلاعات در مورد تغییرات خلق و خوی اهل مسجد که تهدیدی برای نظم قانون اساسی و امنیت عمومی است. آنها همچنین می‌توانند در کار پیشگیری از افراط‌گرایی مشارکت داشته باشند.
- تعامل با سایر سازمان‌های مذهبی به منظور تبادل اطلاعات و تجربیات و همچنین همکاری برای مقابله با افراط‌گرایی و تروریسم.

نمایندگان دولت‌های محلی می‌گویند که ابتکارات قانونگذاری دولت که توسط کارمندان دولت و شخصیت‌های مذهبی در سطح جوامع محلی بیان می‌شود، متفاوت درک می‌شود و اغلب، کلام روحانیون تأثیر بیشتری دارد. لذا از نمایندگان قضایات و مساجد جهت شرکت در مراسم رسمی دعوت به عمل می‌آید.

یکی از جنبه‌های مهم مشارکت رهبران مذهبی در مبارزه با افراط‌گرایی و تروریسم، نقش آنها در مقابله با تفسیرهای افراطی از آموزه‌های دینی است که اغلب توسط افراط‌گرایان و تروریست‌ها استفاده می‌شود.

برنامه مراسم جمعه مصوب اداره دین مسلمانان قرقیزستان شامل بحث در مورد موضوعات کلی مرتبط با روابط در خانواده و جامعه است.

«در خطبه‌های جمعه، ممنوعیت درگیری‌های قومی، نقش والای هر شهروند قرقیزستان، اهمیت برادری، وحدت و هماهنگی مورد بحث قرار می‌گیرد».

نقش رهبران مذهبی در انتشار «مفهوم رشد هویت مدنی «قرقیز جارانی» در جمهوری قرقیزستان برای دوره ۲۰۲۶-۲۰۲۱» به طور ویژه ذکر شده است.

«ارزش‌های دینی نیز برای توسعه دولت در همه جنبه‌ها، از جمله برای زندگی در هماهنگی، وحدت و صلح، مهم است. این امر به این دلیل است که مطابق با مقتضیات زمان، نقش پیشوایان دینی در جامعه ما، به ویژه در میان جوانان رو به افزایش است. بنابراین، بسیار مهم است که رهبران دینی مسئولیت‌پذیر، تحصیل کرده و آگاه به کار شکل‌گیری هویت مدنی در جامعه باشند».

اصل جدایی دین از دولت این است که سازمان‌های مذهبی نمی‌توانند بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی تأثیر بگذارند و تا زمانی که آنها فعالیت‌های خود را طبق قانون انجام می‌دهند، دولت در فعالیت‌های آنها دخالت نمی‌کند. استفاده از هنجارهای دینی و اعتبار روحانیون برای رسیدن به اهداف سیاسی و کاشت اعتقادات خود در جامعه جایز نیست، زیرا این روند می‌تواند پیامدهای منفی زیر را برای جامعه داشته باشد:

- نقض اصل آزادی وجدان و مذهب. روحانیون نمی‌توانند از موقعیت خود برای اعمال فشار بر اهل مسجد در بحث در مورد موضوعات مهم سیاسی استفاده کنند.

- تقسیم جامعه. استفاده روحانیون از اعتبار خود برای حمایت از یک حزب سیاسی یا نامزد خاص می‌تواند باعث تقسیم جامعه از لحاظ مذهبی و سیاسی گردد و منجر به درگیری شود.
- نقض حقوق و آزادی‌های شهروندان. استفاده از دین برای مقاصد سیاسی می‌تواند باعث شود که شهروندان اعتماد خود را به رهبران مذهبی از دست بدهند و آنها را به عنوان خدمتگزاران مستقل و بی‌طرف دین نبینند.

با این حال، در تعدادی از کشورهای جهان، به ویژه در کشورهایی که دین نقش مهمی در فرهنگ و زندگی عمومی ایفا می‌کند، رهبران دینی می‌توانند تأثیر بسزایی در سیاست و فرآیندهای اجتماعی داشته باشند. در چنین مواردی تعارض بین اصول سکولاریسم و مرجعیت دینی امکان‌پذیر است که می‌تواند منجر به تنش در جامعه شود. مهم است که در چنین شرایطی رهبران دولتی و مذهبی سازش پیدا کنند و به حقوق و آزادی‌های همه شهروندان صرف نظر از مذهبشان احترام بگذارند.

منبع: مرکز ابتکارات کارشناسی «Oi Ordo»

https://region.kg/article/rol_religioznyx_deyatelej_v_protivodejstvii

تمایل به افزایش فرقه‌های مذهبی ممنوعه در قرقیزستان

۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۲

در پس‌زمینه تحولات جهانی، در قرقیزستان تمایلی به افزایش فعالیت‌های جنبش‌ها، سازمان‌ها و فرقه‌های ممنوعه مذهبی وجود داشته است و در حال حاضر دولت باید به این تمایل خطرناک توجه کند و سازمان‌های متولی این امر باید فعال‌تر و به طور منظم با جوامع دینی و مومنان همکاری کنند. این دیدگاه را قنات‌بیک مورزاخلیوف، کارشناس حوزه دین، در کنفرانسی با موضوع «آسیای مرکزی: چالش‌های تروریسم و افراط‌گرایی بین‌المللی در شرایط شکل‌گیری نظم نوین جهانی و مبانی قانونی مقابله» بیان کرد. متن کامل سخنرانی ایشان به شرح ذیل می‌باشد.

«می‌خواهم توجه را به موردی جلب کنم که همین روزهای گذشته اتفاق افتاد. امام جماعت مسجدی در بخش توفتوقول یکی از پیروان «انکار یقین» را مورد ضرب و شتم قرار داد و نظرات بسیار بدی در شبکه‌های اجتماعی راجع به این اتفاق ابراز شد. برخی‌ها می‌گویند که چنین امامان را باید کشت و خود رویه «انکار یقین» را باید از بین برد.»

ما باید به ائمه توجه کنیم. در قرقیزستان ۳۸۵۴ سازمان مذهبی وجود دارد که بیش از ۸۰ درصد آنها اسلامی هستند. فعالیت مؤسسات مذهبی و آموزشی دینی توسط اداره دین مسلمانان قرقیزستان (مفتیات) هماهنگ می‌شوند و مفتیات نهاد ناظر بر جماعت‌های مسلمانان است، اما علاوه بر مفتیات، جماعت‌های بسیاری دیگر در قرقیزستان وجود دارد. از این گروه‌های مذهبی، ۲۱ سازمان از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۷ توسط دادگاه‌های مختلف کشور به عنوان سازمان‌های تروریستی و افراطی شناخته شدند. از این میان، دو سازمان «جیش المهدی» و «انکار یقین» در قرقیزستان ریشه دارند. ما هم باید به این موضوع فکر کنیم.

بر اساس تحلیل روند نهادینه شدن جامعه مسلمانان در قرقیزستان مدرن از سال ۱۹۹۱ تا به امروز، ما به این نتیجه رسیدیم که جریان‌های جهانی و غیر جهانی در کشور ما فعالیت می‌کنند. هدف جریان‌های جهانی اعمال نفوذ در حوزه‌های سیاسی، مالی، اجتماعی، آموزشی و غیره است و فعالیت جریان‌های غیر جهانی صرفاً معطوف به حوزه دینی است.

در قرقیزستان جوامعی مانند «نورجولار» متعلق به جریان‌های جهانی هستند. آنها برای دانشجویان خانه و آپارتمان اجاره می‌کنند و به آنها آموزش می‌دهند. جنبش ترکی «سلیمان جیلار» در سراسر قرقیزستان حدود ۲۰ پانسیون، مدارس بانوان و مؤسسات آموزشی مختلف دارد. جنبش اجتماعی «خدمت» وجود دارد، که توسط پیروان فتح الله گولن تأسیس شده است. پیروان جنبش «اخوان المسلمین» نیز هستند که مال مصر است، اما آنها وابسته به سازمان مشهور «مجمع جهانی جوانان مسلمان» (WAMY) هستند که مساجد و مدارس می‌سازد و مقامات ما را به حج می‌فرستد. همین مجمع یک نمازخانه در داخل مجلس کشور ساختند.

شیعیان اسماعیلی نیز وجود دارند که به «بنیاد آقاخان - قرقیزستان» وابسته هستند. این بنیاد صاحب بانک معتبر KICB، مرکز آموزشی «استاد - شاگرد»، اولین شرکت اعتبار خرد و غیره است. همچنین یک جنبش سلفی طاهری وجود دارد که بسیاری از سازمان‌های ممنوعه در قرقیزستان با آن مرتبط هستند. با این حال، در حال حاضر تمایل به افزایش تعداد حامیان و پیروان آنها وجود دارد. اینها عمدتاً جوانان اویغور و قرقیزهای روسی‌زبان هستند که در حومه بیشکک و در استان چوی مستقر می‌باشند.

یکی دیگر از جریان‌های جهانی «حزب التحریر» است، اما جنبش‌های غیر جهانی شامل «جماعت تبلیغ»، «جامعه اسلامی احمدیه» و «انکار یقین» هستند.

با توجه به این موضوع، ساختارهای دولتی، یعنی شورای امنیت و نهاد مجاز برای امور دینی باید به طور منظم در این راستا فعالیت کنند.

به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۵-۲۰۱۴ سه جلسه بررسی مسائل مذهبی زیر نظر شورای دفاع برگزار شد. قبل از آن در سال ۲۰۰۷ برای اولین بار در تاریخ قرقیزستان شورای امنیت جلسه‌ای تشکیل داد که در آن از مفتیان و قاضیان همه استان‌ها دعوت و آنگاه تصمیمات اساسی گرفته شد. امروز شورای امنیت نیز باید در این راستا نقش هماهنگ‌کننده و تأمین امنیت دینی کشور را بر عهده بگیرد. همچنین باید به شبکه‌های اجتماعی توجه ویژه‌ای داشته باشیم. زیرا همه اطلاعات و احساسات از آنجا نشأت می‌گیرد. لازم است اطلاعات صحیح و تحریف نشده در مورد دین از طریق صفحات رسمی روحانیان ما به مردم منتقل شود. به صفحات آنها در هر یک از شبکه‌های اجتماعی نگاه کنید، آنها بیش از یک میلیون دنبال‌کننده دارند.

دولت باید موضوع اطلاع‌رسانی در حوزه دین را تحت کنترل درآورد. باید اطلاعات مثبت بیشتری درباره فعالیت‌های روحانیت رسمی ایجاد کرد تا تأثیر جنبش‌های مخرب دینی به حداقل برسد. باید از سیستم SERM (مدیریت اعتبار موتورهای جستجو) استفاده کرد.

شایان ذکر است که در تاریخ ۲۶ اردیبهشت در بیشکک کنفرانس علمی و عملی: «آسیای مرکزی: چالش‌های تروریسم و افراط‌گرایی بین‌المللی در شرایط شکل‌گیری نظم نوین جهانی و مبانی قانونی مقابله» توسط مرکز ابتکارات کارشناسی «Oy Ordo» با مشارکت انستیتو دولت و حقوق آکادمی ملی علوم جمهوری قرقیزستان و انجمن بین‌المللی کهنه‌سربازان نیروهای ویژه «آلفا» جمهوری قرقیزستان برگزار شد.

منبع: خبرگزاری «وچرنی بیشکک»

https://www.vb.kg/doc/429637_v_kyrgyzstane_nametilas_tendenciia_yvelicheniia_zapresh_ennyh_religioznyh_sekt.html

روز جهانی موزه: آمار و ارقام

۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۲

هر ساله از سال ۱۹۷۸ جهان در تاریخ ۱۸ می روز جهانی موزه را جشن می‌گیرد. در این روز موزه‌ها درهای خود را کاملاً رایگان به روی همگان می‌گشایند و سالن‌های نمایشگاهی و آثار جدید خود را به نمایش می‌گذارند و با شعار «موزه‌ها ابزار مهم تبادل فرهنگی، غنی‌سازی فرهنگ‌ها و رشد درک متقابل، همکاری و صلح مردمان مختلف هستند» توضیح و آموزش می‌دهند. خیلی از نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های جدید محض در این روز افتتاح می‌شوند و در موزه‌ها سخنرانی‌های موضوعی، گشت و گذار، کتابخوانی علمی، کلاس‌های ویژه کودکان، نمایش‌های موزه و تئاتر برپا می‌گردد.

موزه‌های قرقیزستان شامل ذخیره‌گاه‌های طبیعی تاریخی، قوم‌نگاری، تاریخی - قوم‌نگاری، تاریخی - معماری و تاریخی - بوم‌شناسی و موزه‌های یادبود، هنری و ادبی می‌باشند.

در سال ۲۰۲۲ در قلمرو کشور ۶۹ موزه وجود داشت که در آن حدود ۳۳۲ هزار اثر به بازدیدکنندگان ارائه شد. بیشترین تعداد آثار نمایشگاهی در موزه‌های بیشکک (۱۸۲ هزار)، استان ایسیک کول (۳۸ هزار) و شهر اوش (۳۳ هزار) قرار دارند.

در سال ۲۰۲۲ بیش از ۸۱۰ هزار نفر از موزه‌ها بازدید کردند که ۲۱ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۱ است. بیشترین تعداد بازدیدکنندگان از موزه‌های شهر اوش (بیش از ۳۳ درصد)، بیشکک (حدود ۳۰ درصد) و استان تالاس (حدود ۱۳ درصد) بازدید کردند.

در سال ۲۰۲۲ کارکنان موزه‌ها بیش از ۱۳ میلیون گشت و گذار انجام دادند و بیش از ۵۹۰ هزار سخنرانی درباره میراث تاریخی و فرهنگی کشور آماده کردند.

منبع: کمیته ملی آمار قرقیزستان

<http://www.stat.kg/ru/news/mezhdunarodnyj-den-mu-zeev-cifry-i-fakty/>

دیدار مفتی قرقیزستان با سفیر مصر در قرقیزستان

۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۲

ضمیر قاری راکی‌یف، مفتی اعظم مسلمانان قرقیزستان با خانم منال السید یحیی الشینوی، سفیر فوق‌العاده و تام‌الاختیار جمهوری عربی مصر در جمهوری قرقیزستان دیدار کرد. در این دیدار، تقویت همکاری بین اداره دینی مسلمانان قرقیزستان و مؤسسات آموزشی دینی مصر، ایجاد مزایا و شرایط راحت برای طلاب قرقیزی و بهبود آموزش روحانیون مورد بحث و بررسی قرار گرفت. مفتی اعظم مسلمانان قرقیزستان برقرار نمودن ارتباط با مؤسسات آموزش عالی مصر، انعقاد توافقنامه اختصاص سهمیه برای طلاب قرقیزستان، تبادل تجربیات برای ارتقای مهارت‌های روحانیون قرقیزستان و مصر و افتتاح دفتر نمایندگی مفتیات در مصر را به سرکار سفیر پیشنهاد کرد.

منبع:

<https://muftiyat.kg/janylyktar/44706/>

اولین سفر دولتی صادر جباروف به چین

۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۲

اولین سفر دولتی صادر جباروف، رئیس‌جمهور قرقیزستان به جمهوری خلق چین که در روزهای ۱۷ تا ۲۰ می انجام شد، پایان یافت.

۱۸ می صادر جباروف با شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین در شهر شیان گفتگوهای دوجانبه انجام داد. سران دو کشور در مورد موضوعات مهم همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه، اجرای توافقات سطح بالا و پروژه‌های مشترک در زمینه‌های مختلف بحث و تبادل نظر کردند. توجه ویژه به پروژه ساخت راه آهن چین - قرقیزستان - ازبکستان و اهمیت تسریع در اجرای آن مورد تاکید قرار گرفت. پس از این مذاکرات، صادر جباروف و شی جین‌پینگ بیانیه مشترک قرقیزستان و چین در مورد ایجاد یک مشارکت استراتژیک جامع در دوره جدید را امضا کردند. علاوه بر این، تعدادی از اسناد دوجانبه در این سفر به امضا رسید.

پس از مذاکرات در سطح عالی و مراسم امضای قرارداد، رئیس‌جمهور قرقیزستان با نمایندگان تجارت بزرگ چین دیدار و از آنها برای مشارکت در اجرای پروژه‌های اولویت‌دار در قرقیزستان دعوت کرد.

شامگاه همان روز رهبر کشور به همراه بانوی اول آنگول جبارووا در مراسم استقبال از رهبران کشورهای آسیای میانه با شی جین‌پینگ رئیس‌جمهور چین که همزمان با سفرهای دولتی سران این کشورها برگزار شد، شرکت کرد. روز بعد، ۱۹ می صادر جباروف در اجلاس «آسیای مرکزی و چین» شرکت کرد که منجر به تصویب بیانیه شیان و تعدادی اسناد چندجانبه شد.

سپس در پکن مذاکرات دوجانبه با لی چیانگ، نخست‌وزیر شورای دولتی چین و وانگ هونینگ رئیس کمیته ملی شورای شوروی سیاسی خلق چین انجام شد.

۲۰ می، در آخرین روز سفر دولتی رهبر کشور در جینان استان شاندونگ با فعالیت‌های کارخانه اتوبوس‌سازی Zhongtong Bus Holding Co. Ltd آشنا شد که قبلاً ۱۲۰ اتوبوس گازسوز از آن برای نیازهای بیشکک خریداری

شده بود. این اتوبوس‌ها با موفقیت در جاده‌های پایتخت آزمایش شدند و در نتیجه تصمیم گرفته شد با هزینه بودجه ۱۰۰۰ اتوبوس دیگر از این برند خریداری شود که به بیشکک تحویل داده می‌شود. در همین کارخانه عرضه رسمی اولین اتوبوس از سفارش دوم برای قرقیزستان برگزار شد.

سپس صادر جباروف با لین وو، دبیر کمیته حزب استان شاندونگ دیدار و درباره همکاری‌های بین منطقه‌ای تبادل نظر کرد.

رئیس‌جمهور در شامگاه ۲۰ می پس از تکمیل اولین سفر دولتی خود به چین به بیشکک بازگشت.

در نتیجه این سفر دولتی قراردادهایی به ارزش بیش از یک میلیارد دلار امضا شد که به شرح ذیل می‌باشد:

– موافقتنامه سرمایه‌گذاری بین وزارت انرژی جمهوری قرقیزستان و China Power International Development Limited برای ساخت نیروگاه خورشیدی ۱۰۰۰ مگاواتی در استان ایسیک‌کول به مبلغ ۸۰۰ میلیون یورو.

– موافقتنامه سرمایه‌گذاری بین وزارت کشاورزی جمهوری قرقیزستان و Hebei LLC Bai Dou Jia برای اجرای پروژه ساخت کارخانه کود به مبلغ ۲۶۰ میلیون دلار آمریکا.

– یادداشت تفاهم بین وزارت انرژی جمهوری قرقیزستان و Universal Energy Co. Ltd. به مبلغ ۱۰۰ میلیون دلار آمریکا.

– توافقنامه فیلمبرداری سریال مشترک «باد دور جاده ابریشم» بین وزارت فرهنگ، اطلاعات، ورزش و سیاست جوانان جمهوری قرقیزستان و Shaanxi Tianhan Shengdian Film Company Ltd. به مبلغ ۳۸ میلیون دلار آمریکا.

– توافقنامه فیلمبرداری سریال مشترک «عشق بیشککی» بین وزارت فرهنگ، اطلاعات، ورزش و سیاست جوانان جمهوری قرقیزستان و Beijing Zhongyi Boyue Culture Media Co. به مبلغ ۲۵ میلیون دلار آمریکا.

علاوه بر این، مبالغ قراردادهای زیر در حال برآورد است:

– موافقتنامه همکاری در زمینه صادرات برق از جمهوری قرقیزستان به چین بین وزارت انرژی جمهوری قرقیزستان و شرکت TBEA.

– یادداشت تفاهم بین وزارت انرژی جمهوری قرقیزستان و China Energy International Group Co. Ltd. و China Gezhouba Group International Engineering Co. Ltd.

– یادداشت تفاهم بین شهرداری اوش جمهوری قرقیزستان و Hunan Junxin Environmental Protection Co., Ltd. در مورد ساخت کارخانه پردازش زباله.

– توافقنامه بین OJSC TNK Shumkar و Xian Yuanchao در مورد ایجاد یک کارخانه مونتاژ برای تولید کامیون‌های سنگین و وسایل نقلیه با اهداف ویژه SHACMAN در جمهوری قرقیزستان.

منبع:

https://www.president.kg/ru/sobytiya/novosti/۲۴۸۳۸_zavershilsya_perviy_gosudarstvennyiy_vizit_prezidenta_sadira_ghaparova_v_kitay

روز مادر: آمار و ارقام

۳۱ اردیبهشت ۱۴۰۲

سال ۲۰۱۲ با فرمان رئیس جمهوری قرقیزستان روز مادر تاسیس شد که هر ساله در سومین یکشنبه ماه می جشن گرفته می‌شود. علیرغم دوره نسبتاً کوتاه، این عید توانست سنت‌های خاص خود را ایجاد کند. در آستانه این روز کودکان در مهدکودک‌ها با دست‌های خود کارت و هدایایی برای مادران خود درست و کنسرت‌های مختلفی را آماده می‌کنند. در مدارس جلسات و سخنرانی‌های مختلفی در موضوع مادر برگزار و برنامه‌هایی در تلویزیون برای این عید پخش می‌شود. جشن روز مادر روز بزرگداشت و ادای احترام عمیق به مادران، نگهبانان کانون خانواده است.

تا اول ژانویه ۲۰۲۳ با احتساب نتایج سرشماری سال ۲۰۲۲ در قرقیزستان ۳ میلیون و ۳۵۷ هزار زن (۵۰.۶ درصد از کل جمعیت) وجود داشتند که ۱ میلیون و ۲۸۶ هزار آنها در مناطق شهری (بیش از ۳۶٪ از تعداد کل آنها) و ۲ میلیون و ۲۷۱ هزار (تقریباً ۶۴٪) در مناطق روستایی زندگی می‌کردند.

در سال ۲۰۲۲ بیش از ۱۵۰ هزار زن ۱۵ تا ۵۵ ساله کشور مادر شدند. میانگین سنی یک مادر در هنگام تولد اولین فرزندش حدود ۲۳ سال است. جوانترین مادران که در حین تولد اولین فرزندشان ۲۱ تا ۲۲ سال سن داشتند، در شهر اوش و استان‌های باتکن، اوش و تالاس زندگی می‌کنند.

حدود ۲۷ درصد از زنان برای اولین بار و حدود ۳۵ درصد برای بار دوم مادر شدند و حدود ۱۳ درصد مادر چهار فرزند یا بیشتر شدند.

در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال قبل، تعداد دوقلوها و سه‌قلوها کاهش یافته است. بدین ترتیب، در سال ۲۰۲۱ در سراسر کشور ۱۲۴۴ دوقلو (در سال ۲۰۲۰ - ۱۴۳۶ دوقلو) و ۷ سه‌قلو (در سال ۲۰۲۰ - ۱۴ سه‌قلو) متولد شدند.

به گفته وزارت بهداشت قرقیزستان، نسبت تولد با فاصله بین تولدهای کمتر از دو سال بیش از ۳۲٪ و از سه سال و بیشتر حدود ۴۲٪ بود. با این حال، طبق داده‌های تحقیقاتی، فواصل بین زایمان‌های کمتر از دو سال و زایمان‌های مکرر باعث کم‌خونی زنان و همچنین عوارض دوران بارداری و زایمان می‌شود.

از دهه ۲۰۰۰ نرخ زاد و ولد در قرقیزستان افزایش یافته است. به طور متوسط به ازای هر زن ۱۵ تا ۴۹ ساله سه کودک وجود دارد که برای تضمین تولید مثل گسترده جمعیت در کشور ما کافی است.

منبع:

<http://www.stat.kg/ru/news/den-materi-cifry-i-fakty/>

مصاحبه صدیر جباروف در مورد سفر آقایف به قرقیزستان و مصاحبه باقی‌یف با خبرنگار سرشناس قرقیز

۹ خرداد ۱۴۰۲

سفر عسکر آقایف به قرقیزستان و مصاحبه قادر قوشالی‌یف با قورمان‌بیک باقی‌یف بحث گسترده‌ای در جامعه ایجاد کرد. بیشتر مردم از این دو رهبر سابق انتقاد می‌کنند که آنها کشور را به همه مشکلاتی که دارد، سوق داده‌اند، اما کسانی نیز هستند که از آنها حمایت می‌کنند. صادر جباروف، رئیس‌جمهور قرقیزستان نظر خود را در این مورد بیان کرد.

– آقای جباروف، نظر شما در مورد موضوعاتی که به طور فعال در شبکه‌های اجتماعی مورد بحث قرار گرفته است، چیست؟ بیا بید از وقایع پیرامون عسکر آقایف شروع کنیم. آیا او و خانواده‌اش می‌توانند آزادانه وارد قرقیزستان شده و از آن خارج شوند؟ آیا باید از سوی مراجع ذیصلاح علیه آنها تدابیری اتخاذ شود؟

– علیه عسکر آقایف هیچ پرونده جنایی تشکیل نشده و او تحت تعقیب نیست. بنابراین، ما از او خواستیم که بیاید و در محاکمه با شرکت «سِنْتِرَا» بر سر معدن طلای «قومتور» شهادت دهد و تضمین کردیم که او بازداشت نخواهد شد. اما حتی بدون ضمانت هم هیچ مبنای قانونی برای بازداشت وی وجود نداشت. او آمد، شهادت داد و رفت. شهادت او به حل مسئله به نفع قرقیزستان کمک کرد، زیرا او در زمان ریاست جمهوری چیزهای زیادی می‌دانست. می‌توانم بگویم که او توانست اشتباهاتی را که در آن زمان مرتکب شد، اصلاح کند. الان هم دیر نیست. اکنون «قومتور» برای ۳۰ تا ۴۰ سال دیگر در راستای منافع قرقیزستان کار خواهد کرد. طلای «قومتور» بلافاصله شروع به سود رساندن به مردم کرد و باعث شد دستمزدها، حقوق بازنشستگی و مزایا چندین برابر افزایش یابد.

– اکثریت هنوز بر این باورند که این عسکر آقایف است که در وضعیت فعلی کشور مقصر است و استدلال می‌کنند که اگر او در ابتدا سیاست درستی را اعمال می‌کرد، اوضاع کاملاً متفاوت بود. بر این اساس، آیا او باید

مسئولیت اخلاقی داشته باشد، اگر مبنای قانونی وجود ندارد؟ مثلاً اخیراً گفته می‌شد که او در یکی از دانشگاه‌های بیشکک سخنرانی خواهد کرد، اما با مخالفت دانشجویان مواجه شد.

— درست است، شهروندان چنین می‌گویند، اما باید سنجید و ارزیابی کرد که در آن زمان چه سختی‌ها و موانعی وجود داشت. هنگامی که اتحاد شوروی فروپاشید، هر یک از ۱۵ دولت مجبور شدند به تنهایی کشور خود را اداره کنند. در اتحاد شوروی همه کشورها با یکدیگر مرتبط بودند. حتی یک دستگاه توسط محصولات کارخانه‌های چندین کشور مونتاژ می‌شد. به عنوان مثال، اگر یک قسمت در کشور ما تولید می‌شد، قسمت دومی در روسیه و سومی در اوکراین تولید می‌شد و مونتاژ این قطعات در کشور چهارم صورت می‌گرفت. چنین ساختار در همه حوزه‌ها وجود داشت. با فروپاشی اتحاد شوروی، روابط هماهنگی از بین رفت و کارخانه‌ها منحل شدند. اما در مسائل قوم‌تور، کشاورزی، دامپروری، ما می‌توانستیم راه درست توسعه را پیدا کنیم، زیرا آنها در اختیار دولت بودند. اما همانطور که می‌گویند، کسی که کار نمی‌کند، اشتباه نمی‌کند. کسی که کار می‌کند، نمی‌تواند اشتباه نکند. درست این است که از نکات مثبت نیز یاد کنیم. عسکر آقایی یکی از اولین کسانی بود که پول ملی را صادر کرد که اقدام بسیار مهم بود. پول ما تا به امروز یکی از مقاوم‌ترین ارزها در برابر نوسانات است و در عین حال ثبات نرخ خود را حفظ کرده است. این یک دستاورد بزرگ است.

— گفتگوهای پیرامون عسکر آقایی هنوز در جامعه به پایان نرسیده بود که قادر قوشالی‌یف روزنامه‌نگار با قورمان‌بیک باقی‌یف مصاحبه کرد. در شبکه‌های اجتماعی این اقدام به عنوان تلاشی از سوی دولت فعلی برای باز کردن راه برای قورمان‌بیک باقی‌یف به قرقیزستان تعبیر شد.

— هر روزنامه‌نگار حق دارد تصمیم بگیرد که با چه کسی مصاحبه کند و چگونه فعالیت‌های حرفه‌ای خود را انجام دهد. مقامات هیچ برنامه‌ای برای بازگشت قورمان‌بیک باقی‌یف ندارند.

— آیا باقی‌یف‌ها در صورت ورود به قرقیزستان بازداشت خواهند شد؟

— علیه قورمان‌بیک باقی‌یف، برخلاف عسکر آقایی، پرونده جنایی تشکیل شده است. حکم دادگاه نیز وجود دارد. او به ۳۰ سال زندان محکوم شده است. این تصمیم هنوز معتبر است. اگر او به قرقیزستان بیاید، مطمئناً بازداشت خواهد شد. همه ما باید یاد بگیریم که در اطاعت از قوانین زندگی کنیم. من حق لغو حکم را ندارم. من می‌توانم درخواست قورمان‌بیک باقی‌یف برای عفو را بررسی کنم، اما باید با در نظر گرفتن دیدگاه قربانیان آوریل ۲۰۱۰ در مورد آن تصمیم بگیرم.

— پس از ورود جانیش باقی‌یف، ماکسیم باقی‌یف و سایر اعضای خانواده آنها به قرقیزستان چه اتفاقی خواهد افتاد؟ آیا آنها بازداشت خواهند شد؟ موضع شما در قبال این موضوع چیست؟

— پرونده‌های جنایی علیه قورمان‌بیک، جانیش، آگمات، ماکسیم و پسر بزرگ مارات باقی‌یف‌ها تشکیل شده‌اند و آنها تحت تعقیب هستند. اگر آنها به قرقیزستان بیایند، مطمئناً بازداشت خواهند شد. به گفته دادستانی کل، هیچ پرونده جنایی علیه عادل باقی‌یف (برادر مارات باقی‌یف) و قانی‌بیک باقی‌یف وجود ندارد.

— اگر باقی‌یف‌ها اصرار به بازگشت به قرقیزستان داشته باشند و سعی کنند خود را از طریق دادگاه توجیه کنند، آیا این منجر به اختلاف در جامعه نمی‌شود؟

— به دلیل اختلافات ۳۰ سال اخیر، کشور در آستانه فروپاشی قرار گرفت. ما باید از قوانین و حکم دادگاه تبعیت کنیم. من بعید می‌دانم که دادگاه جانیش و ماکسیم را تبرئه کند، زیرا آنها به حبس ابد محکوم شده‌اند.

— تشکر از شما برای پاسخ به سوالات ما!

— موفق باشید!

<https://kabar.kg/news/sadyr-zhaporov-o-priezde-akaeva-v-kyrgyzstan-i-interv-iu-bakieva-۱/>

فعالیت‌های قرآنی در قرقیزستان

برگزاری مسابقه قرآن میان کودکان در نارین

۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۲

به ابتکار اریک مولدوولوف، معاون قاضی استان نارین، در روستای قاضی‌بیک بخش آب‌باشی استان نارین یک دوره مسابقه قرآن در سطح منطقه بین کودکان ۶ تا ۱۳ ساله برگزار شد که در مجموع ۳۱ کودک از بخش‌های این استان در آن شرکت کردند.

با تصمیم خُماربیک اوروزالی‌یف، عاطف محمود و آلتین‌بیک جومالی‌یف که داوران مسابقه بودند، غیرت نظرعلی‌یف ۱۳ ساله برنده این مسابقه شد و بعد از او علی فاگی‌یف مقام اول، نوریمان سویوندیقوف مقام دوم و عبدالعزیز تابالدی‌یف مقام سوم را کسب کردند. به چهار نفر برتر دوچرخه و به تمامی شرکت‌کنندگان جوایز جذاب و لوح تقدیر از قاضیات نارین اهدا شد. علاوه بر این به سالمندانی که دائماً مشغول مطالعه قرآن در روستای قاضی‌بیک هستند، دوچرخه اهدا شد.

خُماربیک اوروزالی‌یف معاون قاضی استان نارین از طلای تِنْتی‌یف امام روستای قاضی‌بیک، مولداعلی ساسیکوف برگزارکننده مسابقه و ساکنان این روستا که حامی مسابقه بودند، تشکر کرد.

منبع:

<https://muftiyat.kg/janylyktar/۴۴۷۱۸/>

برگزاری مسابقه ملی قرآن میان جوانان در چارچوب پروژه «شفیع»

۷ خرداد ۱۴۰۲

دانشگاه اسلامی «نور قرآن» شهر قارابالتا میزبان سومین دوره مسابقات ملی قرآن میان جوانان که توسط پروژه «شفیع» حمایت می‌شود، شد. قاری سمیع الدین آتابایف، معاون اول مفتی مسلمانان قرقیزستان به عنوان مهمان افتخاری در این مراسم حضور داشت. این مسابقات که حدود ۴۰ نفر در آن شرکت کردند و در ۵، ۱۰، ۱۵ و ۳۰ جزء به رقابت پرداختند، با تلاوت قرآن آغاز شد و سمیع الدین آتابایف در مورد محاسن قرآن سخنرانی کرد.

لازم به ذکر است که قاری اناربای اورون‌بای اولو، امام جماعت مسجد مرکزی «امام سرخسی»، قاری رحمت الله بیک‌موراتوف، استاد مدرسه «آلا تو ۲»، اصیل‌بیک تاش‌تیمروف، استاد مدرسه «ابن عباس»، استاد امام‌علی تاجی‌بایف و عبد الجواد سیوطی، استاد دانشگاه اسلامی «نور قرآن» شهر قارابالتا داوران این مسابقات بودند.

<https://muftiyat.kg/janylyktar/۴۴۸۹۴/>

برگزاری مسابقه محلی قرآنی بین خردسالان در جزء ۳۰

۹ خرداد ۱۴۰۲

در مسجد بستان روستای گلستان بخش نوقات استان اوش مسابقه محلی بین کودکان زیر ۱۲ سال برای تلاوت سی‌امین جزء قرآن برگزار شد. در این مراسم حاج مظفر تور‌دوبایف، امام خطیب بخش نوقات و ائمه جماعات مساجد محلی به عنوان داوران حضور داشتند. در پایان این مسابقه جوایز ارزنده و هدایای جذابی به برندگان و شرکت‌کنندگان اهدا شد. حاج مظفر تور‌دوبایف، امام خطیب بخش نوقات در پایان برنامه گفت: «امروزه راه دور نگه داشتن کودکان خردسال از انواع رفتارهای ناپسند، مصرف مواد مخدر و تلفن همراه، برگزاری این گونه برنامه‌ها، مراسم و مسابقات است. اگر آنها آموزش و پرورش نشوند، دست به گناهان کبیره می‌زنند، بدون اینکه بدانند. ما قصد داریم در تعطیلات تابستانی امسال اردوهای تابستانی ترتیب دهیم تا به کودکان خردسال آموزش مناسب بدهیم. امیدواریم که ما چنین مسابقات زیادی را برگزار کنیم».

<https://muftiyat.kg/janylyktar/۴۴۹۲۱/>

برگزاری مرحله انتخابی جوانان در مسجد امام سرخسی برای شرکت در مسابقات بین‌المللی قرآن

۹ خرداد ۱۴۰۲

امروز در مسجد مرکزی امام سرخسی بیشکک دور انتخابی بین جوانان برای شرکت در مسابقات بین‌المللی قرآن برگزار شد. کاندیداها مهارت خود را در حفظ ۳۰ جزء و ۷ قرائت قرآن نشان دادند. داوران این مسابقه قاری امام‌علی تاجیبایف، قاری عبدالله اکبرعلی اولو و حاج قوشتاریک ماماتوف بودند.

در نتیجه دور انتخابی، قاری عبدالله آیدوسوف برنده بخش حفظ ۳۰ جزء و قاری دوران‌بیک رستم‌بیک اولو برنده بخش ۷ قرائت شدند، اما قاری محمد میربیکوف و قاری عبد السمیع کوزویف برای شرکت در مسابقات بعدی در خارج از کشور انتخاب شدند.

در پایان برنامه حاج قوشتاریک ماماتوف، کارشناس بخش آموزشی مفتیات گفت: «امروز مرحله انتخابی برگزار شد و در نتیجه قاری عبدالله آیدوسوف برای شرکت در بخش ۳۰ جزء قرآن و قاری دوران‌بیک رستم‌بیک اولو برای شرکت در بخش ۷ قرائت انتخاب شدند. این دو نفر اولین کسانی خواهند بود که در مسابقات بین‌المللی قرآنی از عزت کشورمان دفاع خواهند کرد، اما قاری محمد میربیکوف و قاری عبد السمیع کوزویف نفرات بعدی در صف برای شرکت در چنین مسابقات هستند.»

<https://muftiyat.kg/janylyktar/44930/>

چرا انتخابات ترکیه برای آسیای مرکزی این قدر مهم بود؟

۱۰ خرداد ۱۴۰۲

نیمه دوم ماه می نه تنها برای ترکیه، بلکه برای کشورهای آسیای مرکزی نیز روزهای سخت انتظار نتایج انتخابات ریاست جمهوری بود. تغییر احتمالی رئیس جمهوری ترکیه باعث شد اعضای سازمان کشورهای ترک (OTS) بار دیگر ارزش روابط سیاسی و اقتصادی خود با آنکارا را که ۲۰ سال است توسط یک نفر اداره می‌شود، بررسی کنند. خبرنگار CABAR.asia در این باره با دانشمندان علوم سیاسی از کشورهای آسیای مرکزی گفتگو کرد. حتی پس از پیروزی رجب طیب، پاسخ کارشناسان به این سوال که «اگر اردوغان نمی‌شد چه؟» همچنان جالب است.

به عنوان تامین‌کننده و خریدار

برای درک اینکه چرا انتخابات در یک کشور خارجی ممکن است بر سایر کشورهای آسیایی تأثیر بگذارد یا نه، نقاط اصلی تلاقی منافع آسیای مرکزی و ترکیه را بایست مشخص کرد. اولین و مهمترین مورد تجارت است. کشورهای منطقه اول از همه به ترکیه به عنوان واردکننده اصلی مواد اولیه خود نیاز دارند. در سال‌های اخیر بسیاری از کشورهای آسیای مرکزی صادرات خود به ترکیه را افزایش داده‌اند و حفظ چنین خریدار برای آنها بسیار مهم است. کارشناسان درباره احتمال تغییر بُردار موجود روابط و تجارت بین‌الملل ترکیه پس از دور اول انتخابات، زمانی که کمال قلیچداراوغلو مخالف ۴۴.۸۸ درصد آرا را به دست آورد، صحبت کردند.

شیرعلی رضایان

شیرعلی رضایان، دانشمند علوم سیاسی تاجیک این نگرانی را ندارد. ایشان بر این باور است که نتایج انتخابات ریاست جمهوری ترکیه به هیچ وجه بر روابط این کشور با کشورهای آسیای مرکزی تأثیری نخواهد گذاشت و چنین استدلال می‌کند: آنکارا در ۳۰ سال گذشته پیوسته همکاری‌های خود را با کشورهای منطقه گسترش داده است و بعید است که این مسیر را رها کند، زیرا نتایج بسیار خوبی به دست آورده است.

بر اساس داده‌های خدمات آمار ملی کشورهای آسیای مرکزی سهم تجارت ترکیه در تجارت خارجی کشورهای منطقه بسیار بالا است - ۴.۷٪ در قزاقستان و تاجیکستان، ۵.۳٪ در قرقیزستان و ۶.۴٪ در ازبکستان. ما اطلاعات باز در مورد سهم ترکیه در تجارت ترکمنستان پیدا نشد.

شیرعلی رضایان با اشاره به آمار رسمی می‌گوید: «آنکارا از سال ۲۰۲۰ روابط خود را با آسیای مرکزی افزایش داده است. ترکیه کشوری نامیده می‌شود که در آینده قابل پیش‌بینی به شریک مهم کشورهای منطقه ما تبدیل خواهد شد و با روسیه و چین رقابت خواهد کرد. سال گذشته تاجیکستان با ۱۰۹ کشور جهان روابط تجاری داشت و ترکیه به یکی از پنج شریک تجاری اصلی دوشنبه تبدیل شده است که سهم آن در صادرات ۷.۷٪، در واردات - ۳.۳٪ است. از ترکیه عمدتاً کالاهای صنعتی وارد کشور ما می‌شود».

سهم ترکیه در تجارت خارجی کشورهای آسیای مرکزی

داده‌های نهادهای رسمی کشورهای مزبور در سال ۲۰۲۲

اهمیت تجارت متقابل با ترکیه با پویایی و ارزش آن تأیید می‌شود. در سال گذشته، مجموع مبادلات تجاری پنج کشور آسیای مرکزی با آنکارا به ۱۲.۸ میلیارد دلار رسید که ۲۷.۶ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۱ است.

قزاقستان از نظر مقدار پیش‌تاز است - در سال ۲۰۲۲ این دو کشور کالاهایی به ارزش ۶.۳۵ میلیارد دلار مبادله کردند و این رقم ۵۴.۵ درصد بیشتر از سال قبل بود. این رشد عمدتاً با افزایش قیمت فرآورده‌های نفتی تعیین می‌شود که بیش از ۷۰ درصد در سید صادراتی قزاقستان برای ترکیه را تشکیل می‌دهد. با قطع زنجیره تامین در بازارهای جهانی به دلیل درگیری روسیه و اوکراین روابط قوی قزاقستان با ترکیه به نفع ترکیه بوده است. به عنوان مثال، کارشناسان مرکز توسعه سیاست تجاری «QazTrade» می‌گویند که در پس‌زمینه کمبود منابع انرژی ترکیه واردات زغال سنگ از قزاقستان را تا ۵۸ درصد افزایش داد.

تجارت متقابل کشورهای آسیای مرکزی با ترکیه (با میلیارد دلار)

داده‌های نهادهای رسمی کشورهای مزبور

۲۰۲۱	۲۰۲۲
حجم کل مبادلات تجاری ترکیه با کشورهای آسیای مرکزی	
۱۰,۰۴	۱۲,۸۲
ترکیه - قزاقستان	
۴,۱۱	۶,۳۵
ترکیه - ازبکستان	
۳,۳۸	۳,۲۲
ترکیه - ترکمنستان	
۱,۶۹	۲,۰۶
ترکیه - تاجیکستان	
۰,۴۵	۰,۵۶
ترکیه - قرقیزستان	
۰,۴۱	۰,۶۳

در سال گذشته کشورهای منطقه به استثنای ازبکستان حجم خرید و فروش کالا با ترکیه را افزایش دادند: قرقیزستان ۵۳.۷ درصد، تاجیکستان ۲۳.۳ درصد، ترکمنستان ۲۱.۹ درصد. علیرغم پویایی منفی در تجارت با ازبکستان (منهای ۴.۷ درصد)، حجم کل تجارت بین ازبکستان و ترکیه بالاترین رقم پس از قزاقستان را حفظ کرد - ۳.۲ میلیارد دلار.

دومین ارزش قابل توجه در روابط ترکیه با آسیای مرکزی که به طور فعال توسط رجب اردوغان ترویج می‌شود، ایده اتحاد مردمان ترک‌زبان است. این رئیس‌جمهور فعلی ترکیه بود که مبتکر تبدیل شورای همکاری به سازمان کشورهای ترک بود که «اتحادیه اروپای ترکی» نیز نامیده می‌شود. این سازمان نه تنها به طور رسمی تغییر نام داد، بلکه معنای و ایدئولوژی

جدیدی نیز به خود گرفت. علاوه بر موارد همکاری فرهنگی، بشردوستانه و اقتصادی، فهرست وظایف با توسعه مواضع مشترک در مورد مسائل سیاست خارجی، مهاجرت، انرژی و غیره تکمیل شد.

چهار کارشناس سیاسی از کشورهای مختلف آسیای مرکزی که با آنها مصاحبه کردیم، در مورد آینده سازمان کشورهای ترک در صورت تغییر قدرت در آنکارا اتفاق نظر داشتند. حتی اگر قیلیچداراوغلو، رهبر حزب جمهوری خواه خلق ترکیه به قدرت می‌رسید، سناریوی فروپاشی سازمان کشورهای ترک غیرممکن بود، زیرا برخلاف منافع ملی آسیای مرکزی و ترکیه است.

فرهاد طالبوف، دانشمند علوم سیاسی ازبک می‌گوید: «سازمان کشورهای ترک یک واقعه نسبتاً طولانی است و از این نظر عضویت در آن نه تنها برای رئیس‌جمهور فعلی ترکیه، بلکه برای جانشین او نیز بسیار مفید است. من نشانه‌های جدی از فروپاشی احتمالی این سازه نمی‌بینم. علاوه بر این، این امر به رشد وجهه ترکیه در صحنه جهانی کمک کرد و حفظ چنین تصویری مثبتی ارزش همیشگی آن است.»

فرهاد طالبوف

به گفته این کارشناس در زمینه ژئوپلیتیک مدرن، تا حدودی به لطف این سازمان ازبکستان و ترکیه به سطح جدیدی از روابط رسیده‌اند. پیش از این، ازبکستان مشارکت خود در مجمع کشورهای ترک‌زبان را به حالت تعلیق درآورده بود و الحاق ازبکستان به این سازمان «خلاء خاصی را پر کرد، زیرا بدون چنین کشور بزرگی در جهان ترک‌زبان، سازمان کشورهای ترک ناقص به نظر می‌رسید». این تصمیم مورد حمایت آنکارا قرار گرفت. گامی که ترکیه در قبال ازبکستان برداشت، نه تنها در تجارت، گردشگری و آموزش، بلکه در زمینه مسائل امنیتی و نظامی نیز به برقراری ارتباط کمک کرد.

فرهاد طالبوف تاکید کرد: «بنابراین نه تنها همکاری دوجانبه، بلکه یک مشارکت استراتژیک بین ترکیه و ازبکستان در کار است. این امر بسیار مهم است و حتی می‌توانم بگویم که باید آن را گرمی داشت.»

چینارا حسن‌گل، کارشناس روابط بین‌الملل از قرقیزستان قبل از اعلام نتایج دور دوم مطمئن بود که اردوغان در انتخابات پیروز خواهد شد، «زیرا مردم همچنان ثبات خودکامگی را انتخاب خواهند کرد، نه بی‌ثباتی مسیر دموکراتیک پیشرفت را، به ویژه با توجه به اینکه ترکیه باید از پیامدهای منفی اجتماعی و اقتصادی مهاجرت از سوریه، کووید و زلزله‌رهایی یابد».

این کارشناس علوم سیاسی در گفتگو با CABAR.asia گفت که روابط ترکیه با قرقیزستان به طور خاص و با آسیای مرکزی به طور عام به دلیل پان‌ترکیسم در سیاست اردوغان نزدیک‌تر خواهد شد و این امر به ویژه برای کشورهای ترک‌زبان جذاب است. همچنین نمی‌توان وابستگی کشورهای آسیای مرکزی به روسیه را نادیده گرفت که بر ماهیت و پویایی روابط این منطقه با آنکارا تأثیر می‌گذارد.

چینارا حسن‌گل تأکید کرد: «این انتخابات بسیار مهم است، زیرا سیستم جهانی کلاً در حال تغییر است. همه اینها در قاره اوراسیا ما اتفاق می‌افتد. بنابراین کشورهایی مانند ترکیه، روسیه و چین برای کشورهای آسیای مرکزی اهمیت فوق‌العاده خواهند داشت».

چینارا حسن‌گل

این کارشناس مسائل سیاسی با طرح این سوال که «اگر اپوزیسیون در ترکیه به قدرت برسد چه اتفاقی خواهد افتاد؟»، تغییر سیاست خارجی، تقریب با اتحادیه اروپا و ناتو و موضع محکوم‌کننده‌تر اقدامات نظامی روسیه را ممکن‌ترین سناریو نام برد. اما در مورد آسیای مرکزی، آنکارا، به گفته حسن‌گل، به اندازه اردوغان در استفاده از سیاست هویتی فعال نخواهد بود.

امان سالیف، مدیر موسسه تحلیل و پیش‌بینی راهبردی (قرقیزستان) معتقد است که بخشی از ترکیه محافظه‌کار است و حتی محافظه‌کارتر خواهد بود. این روند نه به اردوغان بستگی دارد و نه به مسیر او مرتبط است. تقاضا برای محافظه‌کاری بسیار زیاد است و فقط افزایش خواهد یافت. این یک روند منطقه‌ای و جهانی است که نه تنها در ترکیه، بلکه در خاورمیانه،

آسیا، اروپا و آمریکا نیز وجود دارد. بنابراین، حمایت از اردوغان و کسی که طرفدار سیاست اردوغان در ترکیه خواهد بود، در آینده بیشتر خواهد شد.

امان سالی‌یف در مصاحبه گفت: «واضح است که سیاست آنکارا با پیروزی رجب اردوغان دستخوش تغییرات عمده‌ای نخواهد شد و خود رهبر فعلی کشور شخصیتی کاملاً آشنا و بیشتر قابل پیش‌بینی است. این امر به نفع آسیای مرکزی است، زیرا امروز ترکیه یکی از جهت‌گیری‌های رویکرد چندبُردار اعلام شده برای منطقه است. علاوه بر این، آنکارا با تحمیل خط یا دوستی خود علیه کسی سعی در تأثیرگذاری بر این بُردار ندارد.

این کارشناس علوم سیاسی گفتگو درباره آینده ترکیه بدون اردوغان را به یافتن تعادل بین غرب و روسیه خلاصه می‌کند که در شرایط دور شدن این کشورها بسیار دشوار است. نزدیک شدن ترکیه و آمریکا در صورت پیروزی کمال قیلیچداراوغلو مستلزم وفاداری بسیار بیشتری از آنکارا می‌شد و در آن صورت انتظار اینکه شرکای غربی با حمایت از روابط با روسیه موافقت کنند، ساده‌لوحی می‌بود.

فرهاد طالبوف، دانشمند علوم سیاسی ازبک دیدگاه متفاوتی دارد. این کارشناس می‌گوید چرخش سیاست خارجی ترکیه به سمت غرب به هیچ وجه روابط دوستانه آنکارا با آسیای مرکزی را مستثنی نمی‌کند و منافاتی ندارد. علاوه بر این، خود کشورهای منطقه با اتحادیه اروپا و آمریکا روابط خوبی دارند. برای مثال، قراردادهای مشارکت استراتژیک بین ازبکستان، آمریکا و اتحادیه اروپا وجود دارد. قزاقستان، قرقیزستان و سایر کشورهای آسیای مرکزی نیز روابط تجاری و اقتصادی نزدیکی با اروپا دارند.

منبع:

<https://cabar.asia/ru/erdogan-pobedil-tsentrlnaya-aziya-vydohnula-ili-pochemu-vybory-v-turtsii-byli-tak-vazhny-dlya-regiona>

Қазақстан Республикасының Мәдениет Министрлігі
Культурное представительство
при Посольстве РК в КР

